

Xen. Symp. 3. 3–7

1. ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, ἥδιστ' ἂν ἀπολάβοιμι παρὰ Καλλίου τὴν ὑπόσχεσιν. ἔφη γὰρ
2. δήπου, εἰ συνδειπνοῖμεν, ἐπιδείξειν τὴν αὐτοῦ σοφίαν. καὶ ἐπιδείξω γε, ἔφη, ἔάν καὶ
3. ὑμεῖς ἅπαντες εἰς μέσον φέρητε ὃ τι ἕκαστος ἐπίστασθε ἀγαθόν. ἀλλ' οὐδείς σοι,
4. ἔφη, ἀντιλέγει τὸ μὴ οὐ λέξειν ὃ τι ἕκαστος ἡγεῖται πλείστου ἄξιον ἐπίστασθαι. ἐγὼ
5. μὲν τοίνυν, ἔφη, λέγω ὑμῖν ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονῶ. ἀνθρώπους γὰρ οἶμαι ἱκανὸς εἶναι
6. βελτίους ποιεῖν. καὶ ὁ Ἀντισθένης εἶπε· πότερον τέχνην τινὰ βαναυσικὴν ἢ
7. καλοκάγαθίαν διδάσκων; εἰ καλοκάγαθία ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη. νῆ Δί', ἔφη ὁ
8. Ἀντισθένης, ἢ γε ἀναμφιλογωτάτη· ἐπεὶ τοι ἀνδρεία μὲν καὶ σοφία ἔστιν ὅτε
9. βλαβερὰ καὶ φίλοις καὶ πόλει δοκεῖ εἶναι, ἢ δὲ δικαιοσύνη οὐδὲ καθ' ἓν συμμίγνυται
10. τῇ ἀδικίᾳ.
11. ἐπειδὴν τοίνυν καὶ ὑμῶν ἕκαστος εἶπη ὃ τι ὠφέλιμον ἔχει, τότε καὶ γὰρ οὐ
12. φθονήσω εἰπεῖν τὴν τέχνην δι' ἧς τοῦτο ἀπεργάζομαι. ἀλλὰ σὺ αὖ, ἔφη, λέγε, ᾧ
13. Νικήρατε, ἐπὶ ποίᾳ ἐπιστήμῃ μέγα φρονεῖς. καὶ ὃς εἶπεν· ὁ πατήρ ὁ
14. ἐπιμελούμενος ὅπως ἀνὴρ ἀγαθὸς γενοίμην ἠνάγκασέ με πάντα τὰ Ὀμήρου
15. ἔπη μαθεῖν· καὶ νῦν δυναίμην ἂν Ἰλιάδα ὅλην καὶ Ὀδύσσειαν ἀπὸ στόματος
16. εἰπεῖν. ἐκεῖνο δ', ἔφη ὁ Ἀντισθένης, λέληθέ σε, ὅτι καὶ οἱ ῥαψῳδοὶ πάντες
17. ἐπίστανται ταῦτα τὰ ἔπη; καὶ πῶς ἂν, ἔφη, λελήθοι ἀκροώμενόν γε αὐτῶν
18. ὀλίγου ἂν' ἐκάστην ἡμέραν; οἷσθ' ὅτι οὖν ἔθνος, ἔφη, ἡλιθιώτερον ῥαψῳδῶν; οὐ
19. μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Νικήρατος, οὐκ οἶμαι γε δοκεῖ. δῆλον γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης,
20. ὅτι τὰς ὑπονοίας οὐκ ἐπίστανται. σὺ δὲ Στησιμβρότῳ τε καὶ Ἀναξιμάνδρῳ καὶ
21. ἄλλοις πολλοῖς πολὺ δέδωκας ἀργύριον, ὥστε οὐδέν σε τῶν πολλοῦ ἀξίων
22. λέληθε. τί γὰρ σύ, ἔφη, ᾧ Κριτόβουλε, ἐπὶ τίνι μέγιστον φρονεῖς; ἐπὶ κάλλει, ἔφη. ἢ
23. οὖν καὶ σύ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἔξεις λέγειν ὅτι τῷ σῷ κάλλει ἱκανὸς εἶ βελτίους ἡμᾶς
24. ποιεῖν; εἰ δὲ μή, δῆλόν γε ὅτι φαῦλος φανοῦμαι.

ЕЛЕМЕНТ 1

Задача 1.1.1. Превод на немаркираната част

– Аз на драго сърце бих се съгласил с обещанието на Калий; нали вече заяви, че ако дойдем на гощавката, ще ни разкрие мъдростта си.

– Никой не ще е против – прекъсна го Сократ – да сподели кое според него е най-ценното!

– Тогава – продължи Калий – аз ще ви кажа с какво най-много се гордея; мисля, че мога да правя хората по-способни.

Антистен обаче го запитва:

– На какво ги обучавааш? На някаква обикновена сръчност или на благородство?

– Справедливостта благородство ли е?

– Бога ми – отвърна Антистен, – и то най-неоспоримото; защото храбростта и мъдростта понякога се смятат вредни и за приятелите, и за държавата, докато справедливостта никога не се смесва в едно с неправдата!

.....

– А ти какво ще кажеш, Критобуле? С какво се гордееш?

– С хубост – отвърна онзи.

– Така ли? Значи можеш да твърдиш – продължи Сократ, – че с твоята хубост си способен да ни направиш по-добри?

– Иначе ще излезе, че за нищо не ме бива.

ЕЛЕМЕНТ 1

Задача 1.1.2. Отговорете на въпросите към текста.

1. Посочете трите опативни форми в маркирания текст. Каква е функцията им?
2. На „благородство“ в преведената част от текста в оригинала съответства καλοκάγαθία. Какъв друг превод на това понятие бихте предложили?
3. В същата част от текста са споменати три от четирите т.нар. кардинални добродетели. Запишете старогръцките думи, които ги означават. Коя е четвъртата основна добродетел?
4. Кои са рапсодите и кои – аедите? Можете ли да посочите други произведения, в които се коментират техните умения?
5. Какъв е жанрът на произведението; има ли и други от Ксенофонт в този жанр? Познавате ли други представители на жанра?

ЕЛЕМЕНТ 1

Задача 1.2.1. Преведете маркирания пасаж от текста.

Verg. Aen. 5. 609–638

1. Illa viam celerans per mille coloribus arcum
2. nulli visa cito decurrit tramite virgo.
3. Conspicit ingentem concursum et litora lustrat
4. desertosque videt portus classemque relictam.
5. At procul in sola secretae Troades acta
6. amissum Anchisen flebant, cunctaeque profundum
7. pontum aspectabant flentes. Heu tot vada fessis
8. et tantum superesse maris, vox omnibus una;
9. urbem orant, taedet pelagi perferre laborem.
10. Ergo inter medias sese haud ignara nocendi
11. conicit et faciemque deae vestemque reponit;
12. fit Beroe, Tmarii coniunx longaeva Dorycli,
13. cui genus et quondam nomen natiq̄ue fuissent,
14. ac sic Dardanidum mediam se matribus infert:
15. **“O miserae, quas non manus” inquit “Achaica bello**
16. **traxerit ad letum patriae sub moenibus! O gens**
17. **infelix, cui te exitio Fortuna reservat?**
18. **Septima post Troiae excidium iam vertitur aestas,**
19. **cum freta, cum terras omnis, tot inhospita saxa**
20. **sideraque emensae ferimur, dum per mare magnum**
21. **Italiam sequimur fugientem et volvitur undis.**
22. **Hic Erycis fines fraterni atque hospes Acestes:**
23. **quis prohibet muros iacere et dare civibus urbem?**
24. **O patria et rapti nequiquam ex hoste penates,**
25. **nullane iam Troiae dicentur moenia? Nusquam**
26. **Hectoreos amnis, Xanthum et Simoenta, videbo?**
27. **Quin agite et mecum infaustas exurite puppis!**
28. **Nam mihi Cassandrae per somnum vatis imago**
29. **ardentis dare visa faces: “Hic quaerite Troiam;**
30. **hic domus est” inquit “vobis.”**

ЕЛЕМЕНТ 1

Задача 1.2.1. Превод на немаркираната част

Бързо Ирида се втурва с дъгата си хилядобагра
и по най-бърза пътека незрима достига земята.
Зърва грамадния наплив, преброжда брега и намира
пристана обезлюден, изоставена цялата флота,
а надалеч върху пустия бряг се събрали троянки,
за да оплакват смъртта на Анхиза, проливаха сълзи,
взор приковали в морето дълбоко. „Уви, изтощени
колко ли още морета ще бродим?“ – възкликват в един глас.
Всички копнеят за град, те са сити на морски несгоди.
И сред жените се спуска изкусната в пакост девица,
в същото време съблича и божески образ, и дреха.
Става Бероя – стария, жена на Дорикъл исмарски,
някога благословена с чада, благороден род, слава,
и тъй пристъпва в кръга на дарданските майки и казва:

.....
.....

ЕЛЕМЕНТ 1

Задача 1.2.2. Отговорете на въпросите към текста.

1. Кой е конкретният епизод в горните стихове? Какви събития въвежда речта на Ирида-Бероя? Къде се развива действието? Защо край изоставената флота няма мъже, къде са в този момент всички троянци?
2. Определете формата *emensae* и синтактичната ѝ функция в изречението *tot inhospita saxa / sideraque emensae ferimur* (ред 19–20).
3. Каква е употребата на *quin* в *quin agite et ... exurite* (ред 27)?
4. Какъв е смисълът на стиховете: *nullane iam Troiae dicentur moenia? Nusquam/ Hectoreos amnis, Xanthum et Simoenta, videbo?* Спомнете си срещата с Андромаха и Хелен в Епир, в III книга, 348–350: „Крача напред и съглеждам там малката Троя, строена / както великия Пергам, познавам и сухо поточе / с името Ксант, а целувам и прага на Скейските порти“.
5. Думите на Касандра *Hic quaerite Troiam / hic domus estvobis* се превръщат впоследствие в крилата фраза. Съпоставете с думите на Еней, който е радушно приет от цар Латин на италийска земя, Aen. VII. 121–122: *O fidi Troiae salvete Penates: hic domus, haec patria est.* Как бихте описали интратекстуалната връзка между двете места?

Darik Business Review

21 Октомври 2023

<https://dbr.bg/7523>**Как древните гърци изграждат първия релсов път?**

Около 600 година преди Новата ера древните гърци създават т. нар. диолк в Коринтския провлак, който спестява на моряците обиколката на Пелопонес

Около 600 година преди Новата ера древните гърци създават т. нар. диолк – амбициозно пътно съоръжение, частично павирано с камъни, което прекосява целия Коринтски провлак. Сухопътната връзка позволява на моряците да избегнат опасната обиколка на полуостров ①, около който стават много корабокрушения. Един участък от пътя включва целенасочено повдигнато трасе, което се счита за един от първите релсови пътища в записаната история.

„Диолкът в Коринт е първият систематичен опит да се улесни пренасянето на стоки и военни кораби от ② до ③ залив и обратно“, коментира пред History.com Георгиос Спиропулос, помощник-директор на Коринтския ефорат на антиките.

Древен Коринт представлява оживен търговски център

Разположен на провлак западно от Атина, древен Коринт е могъщ, богат град, който контролира търговията по суша и море. Регионът е дом на ④ игри, провеждани в чест на бога на морето Посейдон. Зехтин, вино, текстил, керамика и други стоки са транспортирани из целия регион.

На юг от Коринтския провлак се намира нос Малееас, който разкъсва корабите на парчета и взима живота на стотици моряци. В Омировата гръцка епопея „Одисея“ героичният Одисей се опитва да преплава през тези опасни води, но е отхвърлен от пътя и се озовава в земята на лотосоядите. Вместо да поемат смело по коварния южен път, някои древни пътешественици са използвали диолка, който преодолява 7-километровото разстояние между западните и източните пристанища на Коринт, спестявайки обиколката на полуострова с дължина над 400 километра.

Векове по-късно – през 67 г. след Новата ера, римският император Нерон се опитва да построи канал между пристанищата на Коринт, използвайки хиляди роби, но проектът скоро е изоставен. Строителството на съвременния Коринтски канал започва през 1882 г. и е завършено през 1893 г.

Откриването на диолка

В края на 50-те години на миналия век археологът Николаос Верделис разкопава части от диолка и ги датира около 600 г. пр.н.е. по време на управлението на Периандър – втория тиранин от династията на Кипселидите, управлявала древен Коринт. Според една от легендите Периандър е построил път вместо канал, защото неговите свещеници предупредили, че „гневът на двата океана при смесването им ще доведе до падането на Коринт“.

След като корабите се приближават до брега, те са изтегляни на каменен кей, чийто западен край вероятно се намира под водата, върху дървени ролки, преди да бъдат издигнати върху

колесни превозни средства, подобни на вагони. Много от тях са натоварени с тежки товари, като дървен материал или мрамор, и теглени от животни.

Ширината на диолка варира между 5 и 6 метра и е павирана с порест варовик. Някои каменни блокове са взети от изоставени паметници и по тях все още се виждат архаични гръцки букви. Разкопките разкриват, че на места коловозите отстъпват място на уникална релсова линия, внимателно и целенасочено изсечена в камъка. Жлебовете са с ширина от 1.5 метра и е ясно, че са проектирани, за да побират колесни превозни средства.

Земен път за военни кораби

Повечето историци смятат, че древните военни кораби не са редовно придвижвани по суша през диолка, но древните текстове предполагат, че понякога той е използван точно по този начин. В Историята на Пелопонеската война гръцкият историк ⑤ разказва за първото преминаване на провлака през 412 г. пр.н.е., когато спартанците тайно преместват военните си кораби към Атина, вместо да се впускат в коварното морско пътуване.

Други древни хронисти, включително Полибий, пишат за още няколко подобни драматични пътувания през вековете. Едно такова събитие се случва през 102 г. пр.н.е., когато Рим изпраща Маркус Антониус (дядото на Марк Антоний по бащина линия) да атакува киликийските пирати. Римският историк Касий Дио пише за военните маневри на Октавиан по време на войната при Акциум през 30 г. пр.н.е. и отбелязва, че поради зимните условия „той прекарал корабите си през провлака и се върнал в Азия толкова бързо, че стреснал Марк Антоний и Клеопатра, тъй като те научили едновременно както за неговото заминаване, така и за връщане“.

Гръцкото правителство възстановява и защитава някои участъци от диолка, за да предотврати по-нататъшната му ерозия. Продължаващите разкопки могат да разкрият и допълнителни подробности за древния инженерен подвиг, който създава първата своеобразна антична железница.

Източник: History.com

- 1) Как се нарича в Античността Коринтският провлак?
- 2) Попълнете лакуните в текста. Запишете липсващите имена със съответните номера.
- 3) Въз основа на етимологията на διολκος можете ли да предположите как точно са се придвижвали корабите през провлака?
- 4) Представете си, че вие сте съставител или редактор на този медиен текст. Какво бихте променили в него? Запишете корекции на: а) погрешно предадени имена, неподходящи думи и под.; б) други по-забележими езикови и стилистични неточности и неясноти.
- 5) Посочете имената на други старогръцки тирани от VI в. и дайте примери за тяхната културна и строителна политика.

Троянците подпалват корабите

Клод Лорен

1643

Музей Метрополитън

С помощта на въпросите създайте кратък коментарен текст към картината.

- 1) Клод Лорен е френски художник от XVII в., живял десетилетия в Рим и известен преди всичко като майстор на пейзажа. В повечето от неговите картини присъстват и богове, митологични герои или светци. Немалко платна са вдъхновени от произведенията на Вергилий. Защо художникът (работил за богати поръчители) избира такива теми и ги вписва в пейзажните си композиции?
- 2) Кой момент от разказа за Еней е изобразен и как се съотнася към текста от Елемент 1?
- 3) Къде са мъжете на платното? За какво загатват тъмните облаци на небето в тази част на картината? Как ще завърши този епизод?
- 4) Как е композирана картината и кое се откроява в нея? Какво биха могли да символизират тези елементи?
- 5) Как всичко това (открояващи се елементи, големина на фигурите, разделяне на женско и мъжко пространство) изразява отношението между конкретното събитие и по-голямото събитие в „Енеида“? Какви идеи, представи, ценности са противопоставени?